

EZARA

Kurusu Gũteithia arĩa Maatahĩtwo Gũcooka

¹ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩa kĩa kĩa nĩ Jeremia kĩa kĩa kĩa, Jehova akĩarahũra ngoro ya Kurusu mũthamaki wa Perisia aanĩrĩrithie kũrĩa guothe aathamakaga, na andĩke atĩrĩ:

² “Kurusu, mũthamaki wa Perisia ekuuga ũũ:

“Jehova, Ngai wa igũrũ, nĩahete mothamaki mothe ma thĩ,* na nĩanyamũrite ndĩmwakĩre hekarũ kũu Jerusalemu bũrũri wa Juda.

³ Mũndũ wake o na ũrĩkũ ũrĩ thĩnĩ wanyu, Ngai wake aroikara hamwe nake, nĩambate athĩ Jerusalemu kũu Juda, na aake hekarũ ya Jehova, Ngai wa Isiraeli, o we Ngai ũcio ũrĩ kũu Jerusalemu.

⁴ Na rĩrĩ, andũ a kũndũ o guothe kũrĩa matigari mangĩkorwo marĩ, nĩ mamũhe betha na thahabu, na indo na mahiũ, na mĩhothi ya kwĩyendera nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai ĩrĩa ĩrĩ kũu Jerusalemu.’ ”

⁵ Hĩndĩ ĩyo atongoria a nyũmba ya Juda na ya Benjamini, na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, arĩa othe

* **1:2** Wathani wa Mũthamaki Kurusu watambũrũkĩte kuuma India nginya Misiri.

Ngai aarahũrire ngoro ciao, makĩhaarĩria gũthiĩ magaaake nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu.†

⁶ Andũ othe a matũũra mao makĩmateithĩrĩria na indo cia betha na cia thahabu, na indo ingĩ na mahiũ, na iheo cia goro, makĩria ya mĩhothi ĩrĩa yarutĩtwo ya kwĩyendera.

⁷ Ningĩ Mũthamaki Kurusu akĩruta indo iria ciarĩ cia hekarũ ya Jehova, iria ciatahĩtwo nĩ Nebukadinezaru kuuma Jerusalemu ikaigwo thĩinĩ wa hekarũ ya ngai yake.

⁸ Kurusu mũthamaki wa Perisia nĩatũmire Mithiredathu ũrĩa mũigi wa kīgĩina arehe indo icio, agĩcitarĩra Sheshibazaru mũnene wa Juda.

⁹ Indo icio ciatarĩ ta ũũ:

thaani nene cia thahabu ciarĩ 30
thaani nene cia betha ciarĩ 1,000
ngĩo cia betha ciarĩ 29

¹⁰ mbakũri cia thahabu ciarĩ 30
mbakũri ihaanaine cia betha ciarĩ 410
na indo ingĩ ciarĩ 1,000.

¹¹ Indo icio ciothe cia thahabu na betha ciarĩ 5,400. Sheshibazaru akĩrehe indo icio ciothe hĩndĩ ĩrĩa andũ arĩa maatahĩtwo maacookaga Jerusalemu kuuma Babuloni.

2

Andũ arĩa Maacookire Kuuma Ithaamĩrio

¹ Na rĩrĩ, aya nĩo andũ a bũrũri arĩa maacookire kuuma bũrũri ũrĩa maatahĩrwo,

† **1:5** Rũgendo rwa gũthiĩ Jerusalemu na ngamĩra rwarĩ rwa mĩeri ta ĩrĩ kana ĩtatũ, na rwarĩ rwa kilomita 900 nginya 1,000.

arĩa Mũthamaki Nebukadinezaru wa Babuloni aatahĩte akamatwara Babuloni (nao magĩcooka Jerusalemu na Juda, o mũndũ itũũra-inĩ rĩake,

² makĩrehana na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia,* na Seraia, na Reelaia, na Moridekai, na Bilishani, na Misipari, na Bigivai, na Rehumu, na Baana):

Mũigana wa andũ a Isiraeli watariĩ ta ũũ:

- ³ njiaro cia Paroshu ciarĩ 2,172,
- ⁴ na cia Shefatia ciarĩ 372,
- ⁵ na cia Ara ciarĩ 775,
- ⁶ na cia Pahathu-Moabi (iria cioimĩte harĩ Jeshua na Joabu) ciarĩ 2,812,
- ⁷ na cia Elamu ciarĩ 1,254,
- ⁸ na cia Zatu ciarĩ 945,
- ⁹ na cia Zakai ciarĩ 760,
- ¹⁰ na cia Bani ciarĩ 642,
- ¹¹ na cia Bebai ciarĩ 623,
- ¹² na cia Azigadi ciarĩ 1,222,
- ¹³ na cia Adonikamu ciarĩ 666,
- ¹⁴ na cia Bigivai ciarĩ 2,056,
- ¹⁵ na cia Adini ciarĩ 454,
- ¹⁶ na cia Ateri (iria cioimĩte harĩ Hezekia) ciarĩ 98,
- ¹⁷ na cia Bezai ciarĩ 23,
- ¹⁸ na cia Jora ciarĩ 112,
- ¹⁹ na cia Hashumu ciarĩ 223,
- ²⁰ na cia Gibari ciarĩ 95.

²¹ Andũ a Bethlehemu maarĩ 123,

* **2:2** Nehemia ũyũ tiwe ũrĩa wandĩkire Ibuku rĩa Nehemia.

- 22 na andũ a Netofa maarĩ 56,
 23 na andũ a Anathothu maarĩ 128,
 24 na andũ a Azimavethu maarĩ 42,
 25 na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na
 Beerothu maarĩ 743,
 26 na andũ a Rama na Geba maarĩ 621,
 27 na andũ a Mikimasi maarĩ 122,
 28 na andũ a Betheli na Ai maarĩ 223,
 29 na andũ a Nebo maarĩ 52,
 30 na andũ a Magibishi maarĩ 156,
 31 na andũ a Elamu ũrĩa ũngĩ maarĩ 1,254,
 32 na andũ a Harimu maarĩ 320,
 33 na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ
 725,
 34 na andũ a Jeriko maarĩ 345,
 35 na andũ a Senaa maarĩ 3,630.

36 Nao athĩnjĩri-Ngai:

- arĩa maarĩ a njiaro cia Jedaia (a nyũmba ya
 Jeshua) maarĩ 973,
 37 na a Imeri maarĩ 1,052,
 38 na a Pashuri maarĩ 1,247,
 39 na a Harimu maarĩ 1,017.

40 Nao Alawii:

- arĩa maarĩ a njiaro cia Jeshua na Kadimieli
 (iria cioimĩte harĩ ciana cia Hodavia) maarĩ
 74.

41 Nao aini a nyĩmbo:

arĩa maarĩ a njiaro cia Asafu[†] maarĩ 128.

42 Nao aikaria a ihingo cia hekarũ,‡

arĩa maarĩ a njiaro cia
Shalumu, na cia Ateri, na cia Talimoni, na cia
Akubu, na cia Hatita, na cia Shobai, othe
maarĩ 139.

43 Nacio ndungata cia hekarũ:

arĩa maarĩ a njiaro cia
Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,
44 na Keroso, na Siaha, na Padoni,
45 na Lebana, na Hagaba, na Akubu,
46 na Hagabu, na Shalimai, na Hanani,
47 na Gideli, na Gaharu, na Reaia,
48 na Rezini, na Nekoda, na Gazamu,
49 na Uza, na Pasea, na Besai,
50 na Asina, na Meunimu, na Nefisimu,
51 na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru,
52 na Baziluthu, na Mehida, na Harasha,
53 na Barikosi, na Sisera, na Tema,
54 na Nezia, na Hatifa.

55 Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni:

arĩa maarĩ a njiaro cia
Sotai, na Hasoferethu, na Peruda,
56 na Jaala, na Darikoni, na Gideli,

† 2:41 Asafu aarĩ ũmwe wa Alawii arĩa Daudi aathuurĩte marũgamĩrĩre ũhoro wa ũini wa nyĩmbo. ‡ 2:42 Arangĩri a ihingo cia itoonyero rĩa hekarũ maarĩ Alawii.

⁵⁷ na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu, na Ami.

⁵⁸ Ndungata cia hekarũ, hamwe na njiaro cia ndungata cia Solomoni, maarĩ andũ 392.

⁵⁹ Nao aya nĩo maambatire kuuma matũũra ma Teli-Mela, na Teli-Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no matingĩonanirie atĩ nyũmba ciao ciarĩ cia njiaro cia Isiraeli:

⁶⁰ Njiaro cia
Delaia, na Tobia, na Nekoda, maarĩ andũ 652.

⁶¹ Na kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai:

Arĩa maarĩ a njiaro cia

Hobaia, na Hakozi, na Barizilai (mũndũ ũrĩa wahikĩtie mwarĩ wa Barizilai ũrĩa Mũgileadi, na eetanagio na rĩitwa rĩu).

⁶² Andũ acio nĩmacaririe maandĩko ma nyũmba ciao, no matiigana kũmona, nĩ ũndũ ũcio makĩeherio thiritũ-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, na magĩtuo ta andũ maarĩ na thaahu.

⁶³ Nake barũthi wa kũu akĩmaatha matikarĩe irio iria therie mũno o nginya gũkaagĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũgũtungata na Urimu na Thumimu.

⁶⁴ Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 42,360,

⁶⁵ gũtatarĩtwo ndungata ciao cia arũme na cia andũ-a-nja 7,337; ningĩ nĩ maarĩ na aini a

nyĩmbo 200, arũme na andũ-a-nja. §

⁶⁶ Nĩ maarĩ na mbarathi 736, na nyũmbũ 245,

⁶⁷ na ngamĩra 435, na ndigiri 6,720.

⁶⁸ Rĩrĩa maakinyire nyũmba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, atongoria amwe a nyũmba ciao nĩmarutire mũhothi wa kwĩyendera wa gũteithia gwaka rĩngĩ nyũmba ya Ngai o harĩa yarĩ.

⁶⁹ Kũringana na ũhoti wao, nĩmaheanire indo ciigwo kĩgĩna-inĩ kĩa wĩra ũcio, makĩheana durakima 61,000* cia thahabu, na betha ratiri 5,000,† na nguo 100 cia athĩnjĩri-Ngai.

⁷⁰ Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ maatũũrire matũũra-inĩ mao, o hamwe na andũ amwe a acio angĩ, nao andũ arĩa angĩ a Isiraeli magĩtũũra matũũra-inĩ mao.

3

Gwaka Kĩgongona Rĩngĩ

¹ Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wakinya, andũ a Isiraeli magĩkorwo matũũrĩte matũũra-inĩ mao, andũ makĩũngana Jerusalemu marĩ ta mũndũ ũmwe.

² Nake Jeshua mũrũ wa Jozadaku hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ, o na Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli na athiritũ ake makĩambĩrĩria gwaka kĩgongona kĩa Ngai wa Isiraeli gĩa

§ 2:65 Hamwe na Alawii arĩa mainaga, nĩ kwarĩ na aini angĩ mainaga hĩndĩ ya ciathĩ, na ya mohiki, na hĩndĩ irĩa andũ maakua. * 2:69 nĩ ta kilo 500 † 2:69 nĩ ta tani 3

kūrutagīra magongona ma njino kūringana na ūrīa kwandīkītwo Watho-inī wa Musa mūdū wa Ngai.

³ O na gūtuīka maarī na guoya wa andū arīa maamathiūrūrūkīrie, nīmakire kīgongona mūthingi-inī wakīo, na makīrutīra Jehova magongona ma njino ho, magongona ma rūciinī na ma hwaī-inī.

⁴ Ningī kūringana na ūrīa kwandīkītwo, nīmakūngūire Gīathī gīa Ithūnū na mūigana wa maruta ma njino marīa maatuītwa ma o mūthenya.

⁵ Thuutha ūcio makīruta maruta ma njino ma ndūire, na magongona ma Karūgamo ka Mweri, na magongona ma ciathī ciothe iria ciamūrīrwo Jehova, o hamwe na maruta ma kwīyendera marīa maarehagīrwo Jehova.

⁶ Mūthenya wa mbere wa mweri wa mūgwanja makīambīrīria kūrutīra Jehova maruta ma njino, o na gūtuīka mūthingi wa hekarū ya Jehova ndwarī mwake.

Gwaka Hekarū Rīngī

⁷ Ningī makīhe aaki a mahiga na mabundi ma mbaū mbeeca, na makīhe andū a Sidoni na andū a Turo irio, na gīa kūnyua, na maguta nīgeetha mamarehithīrie mīgogo ya mītarakwa kuuma Lebanoni īgereire iria-inī nginya Jopa, o ta ūrīa gwaathanītwa nī Mūthamaki Kurusu wa Perisia.

⁸ Mweri wa keerī wa mwaka wa keerī thuutha wa gūkinya nyūmba-inī ya Jehova kūu Jerusalemu, Zerubabeli mūrū wa Shealiteli, na Jeshua mūrū wa Jozadaku na ariū a ithe wao arīa angī (nīo athīnjīri-Ngai, na Alawii,

na arĩa othe maacookete Jerusalemu kuuma ithaamĩrio-inĩ) makĩambĩrĩria wĩra, magĩthura Alawii a mĩaka mĩrongo ũrĩ na makĩria nĩguo marũgamĩrĩre mwako wa nyũmba ya Jehova.

⁹ Jeshua na ariũ ake, na ariũ a ithe, na Kadimieli na ariũ ake (njiaro cia Hodavia), na ariũ a Henadadi na ariũ ao na ariũ a ithe wao, nĩo Alawii othe, makĩnyiitanĩra wĩra wa kũrũgamĩrĩra arĩa maakaga nyũmba ya Ngai.

¹⁰ Rĩrĩa aaki maarĩkirie gwaka mũthingi wa Hekarũ ya Jehova, athĩnjĩri-Ngai mehumbĩte nguwo ciao na marĩ na tũrumbeta, na Alawii (ariũ a Asafu) marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, makĩhaarĩria kũgocca Jehova, o ta ũrĩa gwanĩtwo nĩ Daudi mũthamaki wa Isiraeli.

¹¹ Makĩinĩra Jehova, makĩmũgocaga magĩcookagia ngaatho, makiugaga atĩrĩ:

“Jehova nĩ mwega

wendo wake harĩ Isiraeli ũtũũraga tene na tene.”

Nao andũ othe makĩgocca manĩrĩre mũno tondũ mũthingi wa nyũmba ya Jehova nĩwaakĩtwo.

¹² No athĩnjĩri-Ngai aingĩ arĩa maarĩ akũrũ, na Alawii, na atongoria a nyũmba, arĩa moonete hekarũ ya mbere makĩrĩra manĩrĩre rĩrĩa moonire mũthingi wa hekarũ iyo ya keerĩ ũgĩakwo, o rĩrĩa andũ angĩ aingĩ maanagĩrĩra nĩ gũkena.

¹³ Gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire gũkũũrana kwanĩrĩra gwa gĩkeno na gwa kĩrĩro, tondũ andũ maanagĩrĩra na mũgambo mũnene. Naguo

mũgambo ũcio ũkĩiguuo kũndũ kũraya.

4

Kũgirĩrio Gwaka Hekarũ Rĩngĩ

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa thũ cia Juda na Benjamini ciaiguire atĩ andũ arĩa maatahĩtwo nĩmaakagĩra Jehova, Ngai wa Isiraeli, hekarũ-rĩ,

² magĩthĩ kũrĩ Zerubabeli o na kũrĩ atongoria a nyũmba cia andũ, makĩmeera atĩrĩ, “Rekei twake tũrĩ hamwe tondũ o na ithuĩ tũrongoragia Ngai wanyu, na nĩtũkoretwo tũkĩmũrutĩra magongona kuuma hĩndĩ ya Esari-Hadoni mũthamaki wa Ashuri, ũrĩa watũrehire gũkũ.”*

³ No rĩrĩ, Zerubabeli, na Jeshua, na atongoria arĩa angĩ a nyũmba cia Isiraeli makĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtirĩ na handũ thĩinĩ witũ ũhoroinĩ wa gwakĩra Ngai witũ hekarũ. Nĩ ithuĩ ene tũgwakĩra Jehova, Ngai wa Isiraeli, o ta ũrĩa Kurusu mũthamaki wa Perisia aatwathire.”

⁴ Hĩndĩ ĩyo andũ arĩa maamathiũrũrũkĩirie makĩhaarĩria kũũraga andũ a Juda ngoro nĩguo metigĩre gũthĩ na mbere na gwaka.

⁵ Nao makĩandĩka ataarani a kũhĩngĩca wĩra wao, na gũthũkia mĩbango yao yothe matukũ mothe ma wathani wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nginya hĩndĩ ya wathani wa Dario mũthamaki wa Perisia.

Ahasuerusu na Aritashashita Kũgiria Mwako

* **4:2** Andũ arĩa maikaraga Benjamini maarĩ Asamaria.

6 Kĩambĩrĩria kĩa wathani wa Ahasuerusu, ataarani acio magĩthitanga andũ a Juda na Jerusalemu.

7 Na matukũ ma Mũthamaki Aritashashita wa Perisia, na Bishilamu, na Mithiredathu, na Tabeeli na andũ arĩa angĩ a thiritũ yake makĩandĩkĩra Aritashashita marũa. Marũa ma-cio maandĩkirwo na mwandĩkĩre na rũthiomi rwa andũ a Suriata.

8 Rehumu mũnene wa mbũtũ na Shimushai ũrĩa mwandĩki, nĩmandĩkĩre marũa ma gũthitanga andũ a Jerusalemu kũrĩ Mũthamaki Aritashashita ta ũũ:

9 Marũa maya moimĩte kũrĩ nĩ Rehumu mũnene wa mbũtũ, na Shimushai ũrĩa mwandĩki, hamwe na arĩa angĩ a thiritũ yao, na aciirithania, na anene a andũ a Ataripeli, na a Perisia, na a Ereku, na Babuloni, na Aelami a Shushani,

10 na andũ arĩa angĩ maacooketio nĩ mũgaathe ũrĩa mũnene Osinapari nĩgeetha matũũre itũũra inene rĩa Samaria, na kũrĩa kũngĩ guothe Mũrĩmo-wa-Farati.

11 (Ĩno nĩyo kobi ya marũa marĩa aandĩkĩrwo.)

Kũrĩ Mũthamaki Aritashashita,

Kuuma kũrĩ ndungata ciaku, andũ a bũrũri ũrĩa ũrĩ Mũrĩmo-wa-Farati:

12 Nĩ kwagĩrĩire mũthamaki amenye atĩ, Ayahudi arĩa mookire kũrĩ ithuĩ moimĩte kũrĩ we nĩmathiĩte Jerusalemu, na nĩmaraaka rĩngĩ itũũra rĩu inene, o rĩu iremi na rĩaganu.

Nĩmaracookereria rūthingo na magacookereria mĩthingi.

¹³ Ningĩ nĩ kwagĩrĩire mũthamaki amenye atĩ itũũra rĩĩrĩ inene rĩngĩakwo na thingo ciarĩo icookererio, gũtirĩ igooti, kana maruta ma mũthamaki, o na kana igooti rĩa mĩrigo ĩgĩtoonya bũrũri-inĩ rĩĩrutagwo. Nakĩo kĩgĩĩna kĩa ũthamaki nĩgĩkũnyiiha.

¹⁴ Na rĩu tondũ ithuĩ tũrĩ andũ matĩite ũthamaki, na ti wega kuona mũthamaki akĩimwo gĩtĩo, tũratũma ndũmĩrĩri ĩno tũmenyithie mũthamaki,

¹⁵ nĩgeetha ũhoru ũcio ũtuĩrio kuuma maandĩko-inĩ ma tene ma arĩa maarĩ mbere yaku. Maandĩko-inĩ macio nĩũrĩona atĩ itũũra rĩĩrĩ inene nĩ iremi, na rĩa gũthĩĩnia athamaki na mabũrũri, na nĩ kũndũ kwa ũremi kuuma mahinda ma tene. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire itũũra rĩĩrĩ inene rĩanangwo.

¹⁶ Tũkũmenyithia mũthamaki atĩ itũũra rĩĩrĩ inene rĩngĩakwo na thingo ciarĩo icookererio, wee ũgũtigwo ũtarĩ kĩndũ Mũrĩmo ũyũ wa Rũũrwa Farati.

¹⁷ Mũthamaki nake agĩcookia macookio atĩrĩ:

Kũrĩ Rehumu mũnene wa mbũtũ, na Shimushai ũrĩa mwandĩki, na andũ arĩa angĩ a thiritũ yao arĩa matũũraga Samaria na kũrĩa kũngĩ guothe Mũrĩmo-wa-Farati:

Nĩndamũgeithia.

¹⁸ Marũa marĩa mwatũtũmĩire nĩmathomeirwo hau mbere yakwa na ngĩtaũrĩrwo ũhoru wamo.

19 Nĩndarutire watho na ũhoro ũcio ũgĩtuĩrio, na gũkĩoneka atĩ itũūra rĩĩ inene nĩrĩũkaine kuuma tene atĩ nĩ rĩa kũregana na watho wa athamaki, na rĩtũũraga rĩĩ iremi, na nĩ rĩa kũringĩrĩria andũ mookĩrĩre thirikari.†

20 Jerusalemu nĩrĩkoretwo na athamaki a hinya magĩathana Mũrĩmo-wa-Farati wothe, na nĩmarĩhagwo igooti na maruta ma mũthamaki, o na igooti rĩa mĩrigo ĩgĩtoonya bũrũri-inĩ.

21 Na rĩĩ, ruta watho kũrĩ andũ acio matige wĩra, nĩguo itũūra rĩu inene rĩtigaakwo rĩngĩ, nginya rĩrĩa ngoiga.

22 Menyerera ũndũ ũyũ ndũkaage kũhingio. Mũngĩrekereria ũndũ ũngĩrehe ũgwati na ũthũkie ũthamaki nĩkĩ?

23 Na rĩrĩ, kobi ya marũa ma Mũthamaki Aritashashita maarĩkia gũthomerwo Rehumu na Shimushai ũrĩa mwandĩki, na andũ a thiritũ yao, no gũthĩ mathiire Jerusalemu kũrĩ Ayahudi, na makĩmatigithia wĩra ũcio na hinya.

24 Nĩ ũndũ ũcio, wĩra wa gwaka nyũmba ya Ngai kũu Jerusalemu ũkĩrũgama nginya mwaka wa keerĩ wa wathani wa Dario mũthamaki wa Perisia.

5

Marũa ma Tatenai kũrĩ Dario

1 Na rĩrĩ, mũnabii Hagai, na mũnabii Zekaria wa rũciaro rwa Ido, nĩmarathĩire Ayahudi a kũu

† 4:19 Ũhoro wa kũrema na gũũkĩrĩra athamaki warĩ kuo o na hĩndĩ ya Hezekia, Jehoiakimu, na Zedekia.

Juda na Jerusalemu thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Ngai wa Isiraeli, mũgitĩri wao.

² Hĩndĩ ĩyo Zerubabeli mūrũ wa Shealitieli, na Jeshua mūrũ wa Jozadaku makĩambĩrĩria wĩra wa gwaka rĩngĩ nyũmba ya Ngai kũu Jerusalemu, na anabii a Ngai maarĩ hamwe nao makĩmateithia.

³ Ihinda rĩu Tatenai, barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, hamwe na athiritũ ao magĩthĩĩ kũrĩ o, makĩmoooria atĩrĩ, “Nũũ wamũheire rũtha rwa gwaka rĩngĩ hekarũ ĩno na gũcookereria mwako ũyũ?”

⁴ Ningĩ makĩũria atĩrĩ, “Andũ arĩa maraaka nyũmba ĩno metagwo atĩa?”

⁵ No rĩrĩ, Ngai nĩaroraga athuuri acio a Ayahudi, na matiatigithirio wĩra nginya ũhoro ũkinyĩrio Dario, na marũa ma macookio make maamũkĩrwo.

⁶ ĩno nĩyo kobi ya marũa marĩa maatũmĩirwo Mũthamaki Dario nĩ Tatenai ũrĩa warĩ barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, marĩ na Shetharu-Bozenai na athiritũ ao, arĩa maarĩ anene a Mũrĩmo-wa-Farati.

⁷ ũhoro ũrĩa maamũtũmĩire watariĩ ũũ:
Kũrĩ Mũthamaki Dario:

Ngeithi cia thayũ.

⁸ Nĩ wega mũthamaki amenye atĩ ithuĩ nĩtwathiire rũgongo rwa Juda, kũu hekarũ-inĩ ya Ngai ũrĩa mũnene. Andũ acio nĩmaraaka hekarũ na mahiga manene, o na magekĩra mbaũ rũthingo-inĩ. Wĩra nĩũrarutwo na kĩyo,

na nĩurathiĩ na mbere mũno ũrĩ moko-inĩ ma arĩa maraũruta.

⁹ Tuoririe athuuri acio atĩrĩ, “Nũũ wamũheire rũtha rwa gwaka rĩngĩ hekarũ ĩno na gũcookereria mwako ũyũ?”

¹⁰ Ningĩ nĩtwamoririe marĩtwa mao, nĩgeetha twandĩke marĩtwa ma atongoria ao, nĩguo tũkũmenyithie.

¹¹ Ũũ nĩguo maatũcokeirie:

“Ithuĩ tũrĩ ndungata cia Ngai wa igũrũ na thĩ, na tũraaka rĩngĩ hekarũ ĩrĩa yakĩtwo mĩaka mĩingĩ mĩthiru, ĩrĩa yakĩtwo na ĩkarĩkio nĩ mũthamaki mũnene wa Isiraeli.

¹² No tondũ maithe maitũ nĩmarakaririe Ngai wa igũrũ, nĩamaneanire kũrĩ Nebukadinezaru ũrĩa Mũkalidej, mũthamaki wa Babuloni, ũrĩa wamomorire hekarũ ĩno na agĩthaamĩria andũ bũrũri wa Babuloni.

¹³ “No rĩrĩ, mwaka wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Babuloni, mũthamaki nĩathanire atĩ nyũmba ĩno ya Ngai yakwo rĩngĩ.

¹⁴ O na nĩarutire kuuma hekarũ ĩrĩa yarĩ Babuloni indo cia thahabu na cia betha cia nyũmba ya Ngai, iria Nebukadinezaru aarutĩte hekarũ-inĩ kũu Jerusalemu, agĩcitwara hekarũ-inĩ kũu Babuloni.

“Nake Mũthamaki Kurusu agĩcineana kũrĩ mũndũ wetagwo Sheshibazaru, ũrĩa aatuĩte barũthi,

¹⁵ na akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Oya indo ici ũcitware na ũciige thĩinĩ wa hekarũ kũu Jerusalemu, na wake rĩngĩ nyũmba ya Ngai o harĩa yarĩ.’

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Sheshibazaru agĩũka agĩaka mũthingi wa nyũmba ya Ngai kũu Jerusalemu. Kuuma mwaka ũcio nginya ũmũthĩ mwako ũcio no ũthiaga na mbere na ndũrĩ warĩika.”

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki angĩona kwagĩrĩire-rĩ, nĩgĩtuĩrio maandĩko-inĩ ma ũthamaki ma tene ma Babuloni, kuoneke kana Mũthamaki Kurusu ti-itherũ nĩarutĩte watho wa gwaka rĩngĩ nyũmba ĩno ya Ngai gũkũ Jerusalemu. Nĩngĩ reke mũthamaki atũtũmĩre itua rĩake ũhoro-inĩ ũcio.

6

Dario Kũruta Watho wa Kũrũmĩrĩrwo

¹ Nake Mũthamaki Dario akĩruta watho, naguo ũhoro ũcio ũgĩtuĩrio nyũmba-inĩ ĩrĩa yaigĩtwo mabuku ma maũndũ ma tene marĩa maigĩtwo nyũmba ya kĩgĩna kũu Babuloni.

² Ibuku rĩa gĩkũnjo rĩkĩoneka kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Ekibatana, bũrũri-inĩ wa Media. Narĩo rĩandĩkĩtwo ta ũũ:

Ũhoro wa Kũririkanania:

³ Mwaka wa mbere wa Mũthamaki Kurusu, mũthamaki nĩathanire ũhoro ũkoniĩ hekarũ ya Ngai kũu Jerusalemu, akiuga atĩrĩ:

Hekarũ nĩyakwo rĩngĩ ĩrĩ handũ ha kũrutagĩrwo magongona, na mĩthingi yayo yakwo. Ĩkorwo ĩrĩ mĩkono mĩrongo ĩtandatũ*

* 6:3 nĩ ta mita 27

kūraiha na igūrū, na mīkono mīrongo
ītandatū kwarama,

⁴ ĩkorwo ĩrĩ na mīhari ĩtatū ya mahiga
manene, na ūmwe wa mbaū. Thogora ūcio
ūrĩhwo kuuma kīgĩna-inĩ kĩa ūthamaki.

⁵ Ningĩ indo cia thahabu na cia betha cia
nyūmba ya Ngai iria Nebukadinezaru aakuuĩte
kuuma hekarū ĩrĩa ĩrĩ Jerusalemu agĩcirehe
Babuloni-rĩ, nĩicookio o kīndū harĩa kīarĩ thĩinĩ
wa hekarū kūu Jerusalemu; na mūciige thĩinĩ wa
nyūmba ya Ngai.

⁶ Na rĩrĩ, wee Tatenai barūthi wa Mūrĩmo-
wa-Farati, hamwe na Shetharu-Bozenai, na
inyuĩ, anene a thiritū yao, mūtigathiĩ kuo.

⁷ Mūtikaingĩrĩre wĩra ūcio wa hekarū ya
Ngai. Barūthi wa Ayahudi na athuuri a Ayahudi
nĩmarekwo maake rĩngĩ nyūmba ĩyo ya Ngai o
harĩa yaakĩtwo.

⁸ O na ningĩ nĩndathana ūrĩa mūgwĩkĩra
athuuri aya a Ayahudi magĩaka nyūmba ĩyo
ya Ngai:

Mahūthĩro mothe ma andū acio nĩ
marĩhwo kuuma kīgĩna-inĩ kĩa ūthamaki
kĩa Mūrĩmo-wa-Farati, nĩgeetha wĩra ūyū
ndūkanarūgame.

⁹ Kĩrĩa gĩothe kĩngĩendekana, tūtegwa, na
ndūrūme, na tūtūrūme; cia kūrutwo maruta ma
njino kūrĩ Ngai wa igūrū, na ngano, na cumbĩ, na
ndibei, na maguta, o ta ūrĩa ingĩtio nĩ athĩnjĩri-
Ngai kūu Jerusalemu no nginya maheagwo o
mūthenya itekwaga,

¹⁰ nĩgeetha marutage magongona ma

gwĩtĩkĩrĩka nĩ Ngai wa igũrũ, na mahooyagĩre kũgaacĩra kwa mũthamaki na ariũ ake.

11 Ningĩ nĩndathana atĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩgarũra maandĩko macio, mũitĩrĩro ũkaarutwo nyũmba-inĩ yake na acooke oywo na igũrũ ohanĩtio naguo. Na nĩ ũndũ wa rĩhia rĩu nyũmba yake ĩgaatuo iganjo rĩa mahuti.

12 Ngai ũrĩa ũtũmĩte Rĩitwa rĩake rĩtũũre kũu aroheria mũthamaki o wothe kana andũ arĩa mangĩgeria kũgarũra watho ũyũ kana kũharagania hekarũ ĩyo ĩrĩ Jerusalemu.

Nĩ Dario nĩ nĩ ndaruta watho ũcio. Nĩwathĩkĩrwo na kĩyo.

Kũrũkia na Kwamũra Hekarũ

13 Ningĩ, nĩ ũndũ wa watho ũrĩa warutĩtwo nĩ Mũthamaki Dario, Tatenai barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, marĩ na athiritũ ao nĩmathĩkĩire watho ũcio na kĩyo.

14 Nĩ ũndũ ũcio athuuri a Ayahudi magĩthĩ o na mbere gwaka na kũgaacĩra makĩhunjagĩrio nĩ mũnabii Hagai, na Zekaria wa rũciaro rwa Ido. Makĩrĩkia gwaka hekarũ kũringana na rĩathani rĩa Ngai wa Isiraeli na watho wa Kurusu, na wa Dario, na wa Aritashashita, athamaki a Perisia.

15 Hekarũ ĩyo yarĩkire mũthenya wa gatatũ wa mweri wa Adari, mwaka wa gatandatũ wa gũthamaka kwa Mũthamaki Dario.

16 Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na andũ arĩa angĩ maatahĩtwo, magĩkũngũira kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai marĩ na gĩkeno.

17 Indo iria maarutire nĩ ùndũ wa kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai ciarĩ ndegwa igana rĩmwe, na ndũrũme magana meerĩ, na tũtũrũme magana mana, irĩ iruta rĩa kũhoroheria Isiraeli othe mehia mao, na thenge ikũmi na igĩrĩ, o ïmwe kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli.

18 Nao magĩtoonyia athĩnjĩri-Ngai wĩra-inĩ kũringana na ikundi ciao, na Alawii kũringana na matuanĩra mao, nĩ ùndũ wa wĩra wa gũtungatĩra Ngai kũu Jerusalemu o ta ũrĩa kwandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Musa.

Bathaka

19 Mũthenya wa ikũmi na ïna wa mweri wa mbere, andũ arĩa maatahitwo magĩkũngũira Gĩathĩ gĩa Bathaka.

20 Athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmetheretie na othe maarĩ atheru. Alawii nĩo maathĩnjire gatũrũme ka Bathaka, nĩ ùndũ wa arĩa othe maatahitwo, na nĩ ùndũ wa ariũ a ithe wao athĩnjĩri-Ngai, o na nĩ ùndũ wao ene.

21 Nĩ ùndũ ũcio andũ a Isiraeli arĩa maacookete kuuma kũrĩa maatahĩrwo makĩrĩa Bathaka ïyo, hamwe na arĩa othe meyamũranĩtie na mĩtugo ya thaahu ya ndũrĩrĩ iria mariganĩtie nacio nĩgeetha marongorie Jehova Ngai wa Isiraeli.

22 Nĩmakũngũĩire Gĩathĩ kĩa Mĩgate ïtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũmbia marĩ na gĩkeno ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, tondũ Jehova nĩamayiũrĩtie gĩkeno nĩ ùndũ wa kũgarũra meciiria ma mũthamaki wa Ashuri, nake akĩmateithia wĩra-inĩ wa gwaka nyũmba ya Ngai, o we Ngai wa Isiraeli.

7

Ezara Gũũka Jerusalemu

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa maũndũ macio, rĩrĩa Aritashashita mũthamaki wa Perisia aathamakaga, Ezara mũrũ wa Seraia, mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Hilikia,

² mũrũ wa Shalumu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Ahitubu,

³ mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Meraiothu,

⁴ mũrũ wa Zerahia, mũrũ wa Uzi, mũrũ wa Buki,

⁵ mũrũ wa Abishua, mũrũ wa Finehasi, mũrũ wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene,

⁶ Ezara ũcio nĩambatire oimĩte Babuloni. Aarĩ mũrutani mũũgĩ mũno ũhoro-inĩ wa Watho wa Musa, ũrĩa Jehova Ngai wa Isiraeli aaheanĩte. Mũthamaki nĩamũheete indo ciothe iria aa-hooete kũrĩ we, tondũ guoko kwa Jehova Ngai wake kwarĩ hamwe nake.

⁷ Andũ amwe a Isiraeli, hamwe na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ o nao nĩmambatire magĩũka Jerusalemu mwaka wa mũgwanja wa wathani wa Aritashashita.

⁸ Ezara aakinyire Jerusalemu mweri wa gatano wa mwaka wa mũgwanja wa mũthamaki.

⁹ Aambĩrĩirie rũgendo rwake rwa kuuma Babuloni mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na aakinyire Jerusalemu mũthenya wa mbere wa mweri wa gatano, tondũ guoko kwa ũtugi kwa Ngai wake kwarĩ hamwe nake.

10 Nīgũkorwo Ezara n̄erutĩire gũthoma na kũrũmia Watho wa Jehova, na kũrutana watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho maguo kũu Isiraeli.

Marũa ma Mũthamaki Aritashashita kũrĩ Ezara

11 Īno n̄yo kobi ya marũa marĩa Mũthamaki Aritashashita aaheete Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai na mũrutani, mũndũ warĩ mũũgĩ maũndũ-inĩ makoniĩ maathani na mawatho ma kũrũmĩrĩrwo ma Jehova harĩ Isiraeli:

12 *Aritashashita, mũthamaki wa athamaki,

Kũrĩ Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na mũrutani wa Watho wa Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ:

Nĩndakũgeithia.

13 Rĩu-rĩ, nĩndaruta watho atĩ andũ a Isiraeli othe arĩa marĩ ũthamaki-inĩ wakwa, hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, arĩa mangĩenda gũthiĩ nawe kũu Jerusalemu, no mathiĩ.

14 Wee ũtũmĩtwo nĩ mũthamaki na ataari ake mũgwanja, ũthiĩ ũgatuĩrie ũhoru wa Juda na wa Jerusalemu, o ta ũrĩa Watho wa Ngai waku ũrĩa ũrĩ naguo guoko-inĩ gwaku ũtariĩ.

15 O na ningĩ ũkuue betha na thahabu, iria mũthamaki na ataari ake maheanĩte na kwĩyendera kũrĩ Ngai wa Isiraeli ũrĩa ũtũũraga Jerusalemu,

* **7:12** Gĩchunjĩ gĩkĩ kĩandĩkirwo na rũthiomi rwa Asuriata rũrĩa rwatũmagĩrwo nĩ mabũrũri hĩndĩ iyo.

16 hamwe na betha na thahabu ciothe iria ingiheanwo kuuma bŭrŭri wa Babuloni, o na mŭhothi ya kwŭyendera kuuma kŭrŭ andũ na athŭnjŭri-Ngai, nŭ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wao ŭrŭa ŭrŭ Jerusalemu.

17 Menyerera wone atŭ mbeeca ici nŭciagŭra ndegwa, na ndŭrŭme na tŭtŭrŭme, hamwe na maruta ma ngano na ma kŭnyuuo, irutwo igongona hau kŭgongona-inŭ kŭa hekarũ ya Ngai waku kŭu Jerusalemu.

18 Wee na ariũ a thoguo Ayahudi no mwŭke o ŭrŭa mŭngŭona kwagŭrŭire na matigari ma betha na thahabu, kŭringana na wendi wa Ngai wanyu.

19 Twarŭrai Ngai wa Jerusalemu indo ciothe iria mwŭhokeirwo cia kŭhŭthagŭrwo mahooya-inŭ thŭinŭ wa hekarũ ya Ngai wanyu.

20 Na kŭndũ kŭngŭ o gŭothe kŭngŭendekana nŭ ũndũ wa hekarũ ya Ngai wanyu, o kŭrŭa ũngŭona mweke wa kŭheana, no ŭkŭrute kuuma kŭgŭina-inŭ kŭa mŭthamaki.

21 Na rŭrŭ, nŭ Mŭthamaki Aritashashita, nŭndatha aigi othe a kŭgŭina a Mŭrŭmo-wa-Farati maheane na kŭyo kŭrŭa gŭothe Ezara ŭrŭa mŭthŭnjŭri-Ngai, na mŭrutani wa watho wa Ngai ŭrŭa ŭrŭ igŭrũ angŭbatario nŭkŭo,

22 gŭtakŭrŭite taranda igana rŭmwe† cia betha, na kori igana rŭmwe‡ cia ngano, na bathi igana rŭmwe§ cia ndibei, na bathi igana rŭmwe cia maguta ma mŭtamaiyũ, na cumbŭ ŭtarŭ gŭthimi.

23 Ũndũ ŭrŭa wothe Ngai wa igŭrũ atuŭte,

† 7:22 nŭ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75) ‡ 7:22 nŭ ta kilo

3,400 § 7:22 nŭ ta lita 2,200

nĩwĩkwo na kĩyo, ũndũ wothe ũkoniĩ hekarũ ya Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ. Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma kũgĩe na mang'ũrĩ ũthamaki-inĩ wa mũthamaki na ariũ ake?

²⁴ Ningĩ mũmenye atĩ mũtirĩ na watho wa gwĩtia mũthĩnjĩri-Ngai o wothe, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ, kana andũ arĩa angĩ marutaga wĩra nyũmba-inĩ iyo ya Ngai igooti, kana maruta ma mũthamaki o na kana igooti rĩa mĩrigo igĩtoonya bũrũri-inĩ.

²⁵ Nawe Ezara, kũringana na ũũgĩ wa Ngai waku ũrĩa ũrĩ naguo, thuura aciirithania na atui a ciira nĩguo matuagĩre andũ othe a Mũrĩmo-wa-Farati ciira na kĩhooto, arĩa othe mooĩ watho wa Ngai wanyu. Nao arĩa matooĩ ũmarute.

²⁶ Mũndũ o wothe ũtarĩathĩkagĩra watho wa Ngai waku na watho wa mũthamaki no nginya aherithio na ũndũ wa kũũragwo, kana aingatwo bũrũri, o na kana indo ciake itahwo, kana ohwo njeera.

²⁷ Jehova arogoocwo, Ngai wa maithe maitũ, ũrĩa wĩkĩrĩte ũndũ ũcio ngoro-inĩ ya mũthamaki, atĩ atĩithie nyũmba ya Jehova irĩa irĩ kũu Jerusalemu na njĩra ĩno,

²⁸ o ũcio ũtũmĩte njĩtikĩrĩke mbere ya mũthamaki, na ataarani ake, na anene othe a mũthamaki arĩa marĩ ũhoti. Tondũ guoko kwa Jehova Ngai wakwa kwarĩ hamwe na nĩ, nĩndeyũmĩrĩirie, ngĩcookanĩrĩria atongoria a Isiraeli nĩguo twambate nao.

8

Marĩtwa ma Atongoria a Nyũmba aria Ma-cookire na Ezara

¹ Aya nĩo atongoria a nyũmba o hamwe na arĩa meyandĩkithĩtie, na nĩo mambatanirie na nĩi kuuma Babuloni hĩndĩ ya wathani wa Mũthamaki Aritashashita:

² kuuma njiaro cia Finehasi, aarĩ Gerishomu;
na njiaro cia Ithamaru, aarĩ Danieli;
na kuuma njiaro cia Daudi, aarĩ Hatushu
³ wa njiaro cia Shekania;

na kuuma njiaro cia Paroshu, aarĩ Zekaria,
hamwe na andũ 150 arĩa meyandĩkithĩtie;

⁴ na kuuma njiaro cia Pahathu-Moabi, aarĩ Eliehoenai mũrũ wa Zerahia, hamwe na andũ angĩ 200;

⁵ na kuuma njiaro cia Zatu, aarĩ Shekania mũrũ wa Jahazieli, hamwe na andũ angĩ 300;

⁶ na kuuma njiaro cia Adini, aarĩ Ebedi mũrũ wa Jonathani, hamwe na andũ angĩ 50;

⁷ na kuuma njiaro cia Elamu, aarĩ Jeshaiia mũrũ wa Athalia, hamwe na andũ angĩ 70;

⁸ na kuuma njiaro cia Shefatia, aarĩ Zebadia mũrũ wa Mikaeli, hamwe na andũ angĩ 80;

⁹ na kuuma njiaro cia Joabu, aarĩ Obadia mũrũ wa Jehieli, hamwe na andũ angĩ 218;

¹⁰ na kuuma njiaro cia Bani, aarĩ Shelomithi mũrũ wa Josifia, hamwe na andũ angĩ 160;

¹¹ na kuuma njiaro cia Bebai, aarĩ Zekaria mũrũ wa Bebai, hamwe na andũ angĩ 28;

- 12 na kuuma njiaro cia Azigadi, aarĩ Johanani mūrũ wa Hakatani, hamwe na andũ angĩ 110;
- 13 na kuuma njiaro cia Adonikamu, na nĩo a mũthia, marĩitwa mao maarĩ Elifeleti, na Jeueli, na Shemaia, hamwe na andũ angĩ 60;
- 14 na kuuma njiaro cia Bigivai, maarĩ Uthai na Zakuri, hamwe na andũ angĩ 70.

Gũcooka Jerusalemu

15 Nĩdamacookanĩrĩirie hamwe rūũĩ-inĩ rūrĩa rūthereraga rūrorete Ahava, na tũgĩkara hau mĩthenya ĩtatũ. Na rĩrĩ, rĩrĩa ndarorire gatagatĩ-inĩ ka andũ acio na athĩnjĩri-Ngai, ndionire Alawii ho.

16 Nĩ ũndũ ũcio ngĩtũmanĩra Eliezeri, na Arieli, na Shemaia, na Elinathani, na Jaribu, na Elinathani, na Nathani, na Zekaria, na Meshulamu arĩa maarĩ atongoria, na Joiaribu na Elinathani, andũ arĩa maarĩ arutani,

17 ngĩmatũma kũrĩ Ido mũtongoria wa Kasifia. Ngĩmeera ũrĩa megũthĩ kwĩra Ido na andũ a nyũmba yake, acio ndungata cia hekarũ kũu Kasifia, nĩguo matũrehere aruti a wĩra wa nyũmba ya Ngai witũ.

18 Na tondũ guoko kwa ũtugi kwa Ngai witũ kwarĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, magĩtũrehere Sherebia, mũndũ mũhoti wa kuuma njiaro cia Mahili mūrũ wa Lawi, ũrĩa warĩ mūrũ wa Isiraeli, na ariũ a Sherebia na ariũ a ithe, othe maarĩ andũ 18;

19 Na makĩrehe Hashabia hamwe na Jshaia wa kuuma njiaro cia Merari, na ariũ a ithe na ciana ciao, othe andũ 20.

20 Ningĩ makĩrehe andũ ndungata 220 cia hekarũ, gĩkundi gĩathondeketwo nĩ Daudi na anene ake nĩguo gĩteithagĩrĩrie Alawii. Othe makĩandĩkwo na marĩitwa mao.

21 Tũrĩ o hau rūũĩ-inĩ rwa Ahava, ngĩanĩrĩra twĩhinge kũrĩa irio, nĩguo tũhote kwĩnyiihia mbere ya Ngai witũ tũmũhooe atũgitĩre rũgendo-inĩ, ithuĩ na ciana ciitũ, hamwe na indo ciitũ ciothe.

22 Nĩndaiguire thoni kũũria mũthamaki atũhe thigari cia magũrũ o na iria ithiiga ihaiĩte mbarathi cia gũtũgitĩra harĩ thũ njĩra-inĩ, tondũ nĩtwerĩte mũthamaki atĩrĩ, “Guoko kwa ũtugi kwa Ngai witũ kũrĩ igũrũ rĩa mũndũ o wothe ũrĩa ũmwĩhokaga, no marakara make manene marĩ igũrũ rĩa arĩa othe mamũtiganagĩria.”

23 Nĩ ũndũ ũcio tũkĩĩhinga kũrĩa irio na tũgĩthaiha Ngai witũ nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio, nake agĩcookia ihooya riitũ.

24 Ningĩ ngĩamũra athĩnjĩri-Ngai ikũmi na eerĩ arĩa maarĩ atongoria, hamwe na Sherebia, na Hashabia, na ariũ a ithe wao ikũmi,

25 na ngĩmathimĩra maruta ma betha na thahabu, na indo iria ciaheanĩtwo nĩ mũthamaki, na ataari ake, na anene ake, na andũ othe a Isiraeli arĩa maarĩ kuo, nĩ ũndũ wa nyũmba ya Ngai witũ.

26 Ngĩmathimĩra taranda 650* cia betha, na indo cia betha cia ũritũ wa taranda igana rĩmwe†, na taranda igana rĩmwe cia thahabu,

* 8:26 nĩ ta tani 25 † 8:26 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75)

27 na mbakũri 20 cia thahabu cia thogora wa mbaũni 1,000,‡ na indo igĩrĩ cia gĩcango gĩtherie mũno kĩa goro o ta thahabu.

28 Ngĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ o ũndũ ũmwe na indo ici nĩ mwamũrĩrwo Jehova. Betha na thahabu ici nĩ maruta ma kwĩyendera marutĩirwo Jehova Ngai wa maithe manyu.

29 Mũcimenyerere wega o nginya rĩrĩa mũgaacithimĩra tũnyũmba-inĩ tũrĩa tũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu mbere ya athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, na Alawii, na atongoria a nyũmba cia Isiraeli.”

30 Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii makĩamũkĩra betha na thahabu, na indo icio nyamũre iria ciathimĩtwo nĩguo itwarwo nyũmba ya Ngai witũ kũu Jerusalemu.

31 Na mũthenya wa ikũmi na ĩrĩ mweri wa mbere tũkiuma rũũ-inĩ rwa Ahava twerekeire Jerusalemu. Guoko kwa Ngai witũ kwarĩ hamwe na ithuĩ, nake agĩtũgitĩra kuuma kũrĩ thũ na njangiri njĩra-inĩ.

32 Nĩ ũndũ ũcio tũgĩkinya Jerusalemu, na tũkĩhurũka kuo mũthenya ĩtatũ.

33 Mũthenya wa kana, tũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai witũ, tũgĩthima betha na thahabu na indo iria nyamũre ikĩneanwo moko-inĩ ma Meremothu mũrũ wa Uria, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Elezaru mũrũ wa Finehasi aarĩ hamwe nake, o ũndũ ũmwe na Jozabadu mũrũ wa Jeshua, na Noadia mũrũ wa Binui, arĩa Alawii.

‡ 8:27 nĩ ta kilo inyanya na nuthu (8.5)

34 Indo ciothe n̄ciatarirwo k̄uringana na m̄ugana na ũritũ wacio, naguo ũritũ wacio ũrĩ wothe ũk̄iandĩkwo o h̄indĩ ĩyo.

35 H̄indĩ ĩyo arĩa maacookete kuuma k̄urĩa maatah̄irwo mak̄irutĩra Ngai wa Isiraeli maruta ma njino: mak̄iruta ndegwa ik̄umi na iḡirĩ n̄i ũndũ wa andũ a Isiraeli othe, na ndūrũme m̄irongo kenda na ithathatũ, na tūtūrũme m̄irongo m̄ugwanja na m̄ugwanja, na mak̄iruta thenge ik̄umi na iḡirĩ irĩ iruta rĩa k̄uhoroheria mehia. Ici ciothe ciarut̄irwo Jehova irĩ iruta rĩa njino.

36 Maḡicooka maḡitwara mawatho ma m̄uthamaki k̄urĩ anene arĩa maathuur̄itwo n̄i m̄uthamaki, na k̄urĩ mabarũthi§ ma M̄urĩmo-wa-Farati, nao maḡiteithia andũ na maḡiteith̄ir̄iria maũndũ ma nyũmba ya Ngai.

9

Ihooya rĩa Ezara R̄ikonĩ K̄uhikania na Ndūrĩrĩ

1 Na r̄irĩ, thuutha wa gw̄ika maũndũ macio,* atongoria maḡiũka k̄urĩ n̄i, mak̄inj̄ĩra at̄irĩ, “Andũ a Isiraeli, o hamwe na ath̄inj̄iri-Ngai na Alawii, mat̄iam̄uran̄itie kuuma k̄urĩ andũ arĩa mat̄urigiic̄irie, na kuuma k̄urĩ m̄itugo yao ĩrĩ magigi, ta ĩrĩa ya Akaanani, na Ahiti, na Aperizi, na Ajebusi, na Aamoni, na Amoabi, na Amisiri, na Aamori.

§ 8:36 Nĩ kwarĩ na anene maathuuragwo n̄i m̄uthamaki n̄iguo mar̄ugamaḡir̄ire ng’ongo cia mab̄ur̄uri mao, namo mabarũthi maarĩ anini ao. * 9:1 Ezara eerirwo maũndũ macio m̄ieri kenda thuutha wa ḡukinya Jerusalemu (rora 10:9).

² Nĩmahikĩtie airĩtu amwe ao magatuĩka atumia ao na a ariũ ao, na magatukania rūrĩrĩ rūrĩa rūtheru na andũ arĩa matũrigiicĩirie. Atongoria na anene ao nĩo matongoretie andũ arĩa angĩ ũhoroinĩ ũyũ wa kwaga kwĩhokeka.”

³ Rĩrĩa ndaiguire ũhoru ũcio, ngĩtembũranga nguo yakwa ya thĩinĩ na ya igũrũ,[†] na ngĩmunya njuĩrĩ cia mũtwe wakwa o na nderu, ngĩikara thĩ ndĩ na kĩaha kĩnene.

⁴ Hĩndĩ iyo andũ othe arĩa mainainire nĩ ũndũ wa ciugo icio cia Ngai wa Isiraeli makĩgomana harĩ niĩ nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka kũu kwa andũ arĩa maatahĩtwo. Ngĩikara thĩ hau ndĩ na kĩaha kĩnene o nginya hĩndĩ ya igongona rĩa hwaĩ-inĩ.

⁵ Na rĩrĩ, ihinda rĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ rĩakinya-rĩ, ngĩũkĩra ngiuma hau ndaikarĩte ndĩnyihĩtie, nguo yakwa ya thĩinĩ na ya igũrũ irĩ ndembũkangu, ngĩturia ndu ndambũrũkĩtie moko makwa kũrĩ Jehova Ngai wakwa,

⁶ ngĩhooya ũũ:

“Wee Ngai wakwa, nĩngũigua thoni mũno na ngaconoka na ndingĩhota gũgũtiirĩra gĩthiithi, Wee Ngai wakwa, tondũ mehia maitũ nĩ maingĩ makaraiha gũkĩra ũraihi witũ na ũũru witũ, ũgakinya o kũu igũrũ.

⁷ Kuuma matukũ-inĩ ma maithe maitũ ma tene nginya ũmũthĩ, ũũru witũ ũkoretwo ũrĩ mũingĩ. Tondũ wa mehia maitũ, ithuĩ na athamaki aitũ, na athĩnjĩri-Ngai aitũ, tũtũire tũũragagwo na rūhiũ rwa njora, tũgatahwo na tũgatunywo indo ciitũ, na tũgaconorithio

[†] 9:3 Gũtarũranga nguo kuonanagia afĩ mũndũ nĩaracakaya.

guoko-inĩ kwa athamaki a mabũrũri mangĩ, o ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ.

8 “No rĩrĩ, gwa kahinda kanini, Jehova Ngai witũ akoretwo arĩ mūtugi nĩ gũtũtigĩria matigari na gũtũhe handũ harũmu harĩa hake haamũre, na nĩ ũndũ ũcio Ngai nĩaheete maitho maitũ ũtheri na agatũhooreria hanini ũkombo-inĩ witũ.

9 O na gũtuĩka tũrĩ ngombo-rĩ, Ngai witũ ndatũtiganĩrie ũkombo-inĩ.‡ Nĩatũiguĩrĩre tha maitho-inĩ ma athamaki a Perisia: Nĩatũheete mūtũũrĩre mwerũ nĩguo tũhote gwaka nyũmba ya Ngai witũ rĩngĩ na tũcookererie kũrĩa ithũkĩtio, na nĩatũheete rũthingo rwa gũtũgitĩra thĩnĩ wa Juda na Jerusalemu.

10 “No rĩrĩ, Wee Ngai witũ-rĩ, nĩ atĩa tũngiuga thuutha ũyũ? Tondũ nĩtwagĩre mawatho maku bata

11 marĩa waheanire na tũnua twa anabii ndungata ciaku, rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Bũrũri ũrĩa mũrathiĩ kwĩgwatĩra ũtuĩke wanyu nĩmũthaahie nĩ waganu wa andũ aguo. Nĩ ũndũ wa maũndũ mao me magigi, nĩmaũiyũrĩtie maũndũ mao mooru kuuma mwena ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ.

12 Nĩ ũndũ ũcio, mũtikanetĩkĩrie airĩtu anyu mahikio nĩ ariũ ao kana ariũ anyu mahikie airĩtu ao. Mũtikanagĩe na kĩrĩkanĩro kĩa ũrata nao o na rĩ, nĩgeetha mũgĩe na hinya na mũrĩĩage indo njega cia bũrũri ũcio, na mũkaaũtigĩra ciana cianyu ũrĩ igai rĩao nginya tene.’

13 “Maũndũ macio matũkorete nĩ ũndũ wa

‡ 9:9 Hĩndĩ ĩno Ayahudi maathagwo nĩ andũ a mabũrũri mangĩ.

ciiko ciitũ njũru na wĩhia witũ mũnene, no rĩrĩ, Wee Ngai witũ ũtũherithĩtie na iherithia inini gũkĩra ũrĩa mehia maitũ magĩrĩire, o na nĩtũtigĩirie matigari ma andũ ta aya.

¹⁴ Rĩu-rĩ, no tũcooke kuuna maathani maku rĩngĩ, na tũhikanie na andũ arĩa mekaga maũndũ me magigi ta macio? Githĩ ndũngĩtũrakarĩra nginya ũtũniine, kwage matigari kana mũndũ ũngĩhonoka?

¹⁵ Wee Jehova Ngai wa Isiraeli, ũrĩ mũthingu! Ũmũthĩ ũyũ nĩtũtigĩtwo tũrĩ matigari. Tũrĩ haha mbere yaku twĩhĩtie, na tondũ wa ũndũ ũcio gũtirĩ o na ũmwe witũ ũngĩhota kũrũgama mbere yaku.”

10

Andũ Kuumbũra Mehia

¹ Rĩrĩa Ezara aahooyaga akiumbũraga mehia na akĩrĩraga, o na akĩgũithagia thĩ hau nyũmba-inĩ ya Ngai-rĩ, gĩkundi kĩnene kĩa andũ a Isiraeli, kĩa arũme, na andũ-a-nja, na ciana, gĩkĩũngana gĩkimũthiũrũrũkĩria. O nao makĩrĩra marĩ na ruo mũno.

² Nake Shekania mũrũ wa Jehieli, ũmwe wa rũciaro rwa Elamu, akĩra Ezara atĩrĩ, “Tũkoretwo tũtarĩ ehokeku harĩ Ngai witũ nĩ ũndũ nĩtũhikĩtie andũ-a-nja kuuma ndũrĩrĩ iria itũthiũrũrũkĩirie. No o na kũrĩ ũguo-rĩ, Isiraeli no marĩ na kũrĩgĩrĩro.

³ Na rĩrĩ, nĩtũthondeke kĩrĩkanĩro tũrĩ mbere ya Ngai witũ atĩ nĩtũkũingata andũ-a-nja aya othe na ciana ciao, kũringana na mataaro ma mwathi wakwa, o na mataaro ma arĩa metigĩrĩte

maathani ma Ngai witũ. Ũndũ ũyũ nĩwĩkwo kũringana na Watho.

⁴ Arahũka; ũhoro ũyũ ũrĩ moko-inĩ maku. Ithuĩ tũrĩ hamwe nawe; nĩ ũndũ ũcio, wĩyũmĩrĩrie ũwĩke.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ezara akĩarahũka, agĩtũma atongoria a athĩnjĩri-Ngai na Alawii, o na andũ othe a Isiraeli mehĩte atĩ nĩmegwĩka ũrĩa kw-erĩtwo. Nao makĩhĩta.

⁶ Ningĩ Ezara akiuma hau mbere ya nyũmba ya Ngai, agĩthiĩ kanyũmba ka Jehohanani mũrũ wa Eliashibu. Arĩ kũu ndaigana kũrĩa irio kana kũnyua maaĩ tondũ aathiire o na mbere gũcakaya nĩ ũndũ andũ arĩa maatahĩtwo nĩmagĩte kwĩhokeka.

⁷ Gũgĩcooka gũkĩanĩrĩrwo Juda na Jerusalemu guothe atĩ andũ othe arĩa maatahĩtwo mongane Jerusalemu.

⁸ Mũndũ o wotho ũngĩagire gũkinya Jerusalemu mĩthenya ĩtatũ ĩtanathira kũringana na itua rĩa anene na athuuri, atunywo indo ciake ciothe, nake we mwene aingatwo, ehere kĩũngano-inĩ kĩa andũ arĩa maatahĩtwo.

⁹ Mĩthenya ĩyo ĩtatũ ĩtanathira, arũme othe a Juda na Benjamini makĩũngana Jerusalemu. Naguo mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ wa mweri wa kenda, andũ othe nĩmaikarĩte thĩ kĩaaro-inĩ kĩrĩa kĩarĩ mbere ya nyũmba ya Ngai, mathĩnikĩte mũno tondũ wa ũndũ ũcio na nĩ ũndũ wa mbura.

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai akĩrũgama na igũrũ, akĩmeera atĩrĩ,

“Mũkoretwo mūtari ehokeku; nīmūhikītie andũ-a-nja a kũngĩ, mũgakĩongerera mahītia ma Isiraeli.

¹¹ Rĩu-rĩ, umbũrai mehia manyu kũrĩ Jehova Ngai wa maithe manyu, na mwĩke ũrĩa endaga. Mwĩyamũraniei na andũ arĩa mamũthiũrũrũkĩirie, o na atumia anyu a kũngĩ.”

¹² Kĩũngano gĩothe gĩgĩcookia na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Nĩwoiga ũrĩa kwagĩrĩire! No nginya twĩke o ta ũguo woiga.

¹³ No rĩrĩ, andũ aya marĩ haha nĩ aingĩ, na nĩ hĩndĩ ya mbura; nĩ ũndũ ũcio tũtingĩkara nja. Ningĩ ũhoru ũyũ ndũngĩthondekeka na mũthenya ũmwe kana ĩrĩ, tondũ nĩtwĩhītie mũno ũndũ-inĩ ũyũ.

¹⁴ Reke anene aitũ marũgamĩrĩre kũngano gĩkĩ gĩothe. Ningĩ o mũndũ wothe ũrĩ matũũra-inĩ maitũ ũhikītie mũndũ-wa-nja wa kũngĩ nĩetikĩrio oke mahinda marĩa matuĩtwo, hamwe na athuuri na atuanĩri ciira a o itũũra, nginya twehererio marakara marĩa mahiũ ma Ngai witũ ũhoru-inĩ ũyũ.”

¹⁵ Andũ arĩa maareganire na ũhoru ũcio no Jonathani mũrũ wa Asaheli, na Jahazeia mũrũ wa Tikiva, hamwe na Meshulamu, na Shabethai ũrĩa Mũlawii.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa maatahĩtwo magĩka o ta ũrĩa kwerĩtwo. Nake Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai agĩthuura arũme arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao, o mũndũ ũmwe kuuma o nyũmba, o ũrĩa ciagayanĩtio, nao othe makĩandĩkwo marĩitwa mao. Mũthenya wa mbere wa mweri

wa ikūmi magĩikara thĩ nĩguo matuĩrie maciira macio,

¹⁷ na gũgĩkinya mũthenya wa mbere wa mw-eri wa mbere, makĩrĩkia maciira ma arũme othe arĩa maahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ.

Andũ arĩa Maahĩtĩtie nĩ Kũhikania na Ndũrĩrĩ

¹⁸ Thĩinĩ wa njiaro cia athĩnjiri-Ngai, andũ aya nĩo maahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ:

Kuuma njiaro cia Jeshua mũrũ wa Jozadaku na ariũ a ithe nĩ:

Maaseia, na Eliezeri, na Jaribu, na Gedalia.

¹⁹ (Othe makĩiranĩra atĩ nĩmegũtigana na atumia ao, na o mũndũ akĩruta ndũrũme kuuma rũũru-inĩ rwake nĩ ũndũ wa iruta rĩa mahĩtia mao.)

²⁰ Kuuma kũrĩ njiaro cia Imeri nĩ:

Hanani na Zebadia.

²¹ Kuuma kũrĩ njiaro cia Harimu nĩ:

Maaseia, na Elija, na Shemaia, na Jehieli, na Uzia.

²² Kuuma kũrĩ njiaro cia Pashuri nĩ:

Elioenai, na Maaseia, na Ishumaeli, na Nethaneli, na Jozabadu, na Elasa.

²³ Kuuma kũrĩ Alawii nĩ:

Jozabadu, na Shimei, na Kelaia (na nowe Kelita), na Pethahia, na Juda, na Eliezeri.

²⁴ Kuuma kũrĩ aini a nyĩmbo nĩ:

Eliashibu.

Kuuma kũrĩ aikaria a ihingo nĩ:

Shakumu, na Telemu, na Uri.

25 Na gatagatĩ-inĩ ga Aisiraeli arĩa angĩ:

Kuuma kũrĩ njiaro cia Paroshu nĩ:

Ramia, na Izia, na Malikija, na Mijamini, na
Eleazaru, na Malikija, na Benaia.

26 Kuuma kũrĩ njiaro cia Elamu nĩ:

Matania, na Zekaria, na Jehieli, na Abadi, na
Jeremothu, na Elija.

27 Kuuma kũrĩ njiaro cia Zatu nĩ:

Elioenai, na Eliashibu, na Matania, na Jere-
mothu, na Zabadi, na Aziza.

28 Kuuma kũrĩ njiaro cia Bebai nĩ:

Jehohanani, na Hanania, na Zabai, na Athi-
lai.

29 Kuuma kũrĩ njiaro cia Bani nĩ:

Meshulamu, na Maluku, na Adaia, na
Jashubu, na Sheali, na Jeremothu.

30 Kuuma kũrĩ njiaro cia Pahathu-Moabi nĩ:

Adina, na Kelali, na Benaia, na Maaseia, na
Matania, na Bezaleli, na Binui, na Manase.

31 Kuuma kũrĩ njiaro cia Harimu nĩ:

Eliezeri, na Ishija, na Malikija, na Shemaia,
na Shimeoni,

32 na Benjamini, na Maluku, na Shemaria.

33 Kuuma kũrĩ njiaro cia Hashumu nĩ:

Matenai, na Matata, na Zabadi, na Elifeleti,
na Jeremai, na Manase, na Shimei.

34 Kuuma kũrĩ njiaro cia Bani nĩ:

Maadai, na Amuramu, na Ueli,

35 na Benaia, na Bedeia, na Keluhi,

36 na Vania, na Meremothu, na Eliashibu,

37 na Matania, na Matenai, na Jaasu.

38 Kuuma kũrĩ njiaro cia Binui nĩ:

Shimei,

³⁹ na Shelemia, na Nathani, na Adaia,

⁴⁰ na Makinadebai, na Shashai, na Sharai,

⁴¹ na Azareli, na Shelemia, na Shemaria,

⁴² na Shalumu, na Amaria, na Jusufu.

⁴³ Kuuma kūrĩ njiaro cia Nebo nĩ:

Jeieli, na Matithia, na Zabadi, na Zabina, na

Jadai, na Joeli, na Benaia.

⁴⁴ Acio othe nĩmahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ,
na amwe ao nĩmaciarĩte ciana na atumia acio.

**Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
(Bible) of Kenya**

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Wĩra ũyũ ũheanĩtwo na ũndũ wa rũtha rwa biacara rwa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Ũngĩenda kuona kobĩ ya rũtha rũrũ rwa biacara, rora rũrenda-inĩ rwa: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, kana ũtũme marũa kũrĩ: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio nĩ Biblica, Inc., kũhũthĩra mũhũri wa biacara wa Biblica® kũbataraga marũa ma gwĩtikĩrio kuuma kũrĩ Biblica, Inc. Kuumana na rũtha rwa biacara rwa CC BY-SA, no ũkobie kana ũtambie wĩra ũyũ ũtarĩ mũgarũre, ĩndĩ ndũkagarũre rũri rwa biacara rwa Biblica®. Ũngĩgarũra kana ũkobie wĩra ũyũ, na tondũ wa ũguo ũtuĩke nĩ wĩra mwerũ uumanĩte na ũcio-rĩ, no nginya weheria mũhũri wa biacara wa Biblica®. Wĩra-inĩ ũcio mwerũ no nginya wonanie nĩ maũndũ marĩkũ ũgarũrĩte, na ũtarĩrie wĩra-inĩ ũcio ta ũũ: “Wĩra wa kĩhumo warĩ wa Biblica, Inc. na ũheanĩtwo tũhũ ng’enda-inĩ cia www.biblica.com na open.bible.”

Kĩmenyitha kĩa Mwene-wĩra no nginya kĩaandĩkwo iratathi rĩa kĩongo kĩa wĩra kana rĩa ũhoru wa Mwene-wĩra ta ũũ:

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre™

Kĩmenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio wabici-inĩ ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ũhũthĩrĩtwo na rũtha.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

No nginya wĩtikĩrie wĩra ũcio mwerũ ũgarũrĩte ũheanwo na ũndũ wa rũtha rwa biacara rũu rwa CC BY-SA.

Ũngĩenda kũmenyithia Biblica, Inc. ũhoru wĩgiĩ ũtaũri waku wa wĩra ũyũ-rĩ, twandĩkire rũrenda-inĩ rwa: <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this

license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre™

Kĩmenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

"Biblica" nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio wabici-inĩ ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ũhũthĩritwo na rũtha.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files dated 7 May 2025

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63